

Cauza C-292/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

3 mai 2023

Instanța de trimitere:

Juzgado Central de Instrucción n.º 6 de Madrid (Spania)

Data deciziei de trimitere:

26 aprilie 2023

Reclamant:

Parchetul European

Persoane investigate:

I.R.O.

F.J.L.R.

Obiectul procedurii principale

Parchetul European – Cale de atac efectivă – Dreptul la un proces echitabil – Control jurisdicțional – Declarație în calitate de martor – Dreptul la apărare

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Cerere de decizie preliminară privind interpretarea – Articolul 267 TFUE – Compatibilitatea unei dispoziții naționale cu Regulamentul (UE) 2017/1939 – Articolul 42 alineatul (1) – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolele 6, 47 și 48 – Cale de atac efectivă – Dreptul la un proces echitabil – Control jurisdicțional – Directiva 2016/343 – Articolul 7 – Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene – Articolul 86 alineatul (3) – Tratatul privind Uniunea Europeană – Articolul 2 și articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf – Principiul echivalenței

Întrebările preliminare

1) Articolul 42 alineatul (1) din Regulamentul 2017/1939 trebuie interpretat în sensul că se opune unei norme naționale precum articolul 90 din Legea organică 9/2021 din 1 iulie 2021, care exclude de la controlul jurisdicțional un act de procedură al Parchetului European care produce efecte juridice în raport cu terții (în sensul indicat), ca de exemplu decizia procurorului european delegat de a cita martori, care figurează în ordonanța din 2 februarie 2023?

2) Articolele 6 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și articolul 7 din Directiva (UE) 2016/343 trebuie interpretate în sensul că se opun unei norme naționale precum articolul 90 coroborat cu articolul 42 alineatele 1 și 3 și articolul 43 din Legea organică 9/2021 din 1 iulie 2021, care exclude de la controlul jurisdicțional un act de procedură al Parchetului European, precum decizia procurorului european delegat de a cita în calitate de martor un terț în privința căruia există o suspiciune rezonabilă de participare la infracțiunile investigate?

3) Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și articolul 86 alineatul (3) TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unui sistem de control jurisdicțional precum cel prevăzut la articolele 90 și 91 din Legea organică 9/2021 în ceea ce privește actele procurorilor europeni delegați emise în temeiul articolului 42 alineatul 1 și al articolului 43 din Legea organică 9/2021, care exclude de la controlul jurisdicțional o măsură dispusă de procurorul european delegat în exercitarea competenței sale de investigare și care nu are niciun corespondent în normele procedurale naționale care reglementează contestarea hotărârilor pronunțate de judecătorii de instrucție în exercitarea competenței lor de investigare?

4) Articolul 2 TUE, care proclamă valorile inerente statului de drept pe care se întemeiază Uniunea, trebuie interpretat în mod coroborat cu dreptul la o cale de atac efectivă și cu dreptul la un proces echitabil, prevăzute la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, și cu principiul efectivității prevăzut la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, în sensul că se opune unui sistem de control jurisdicțional al actelor procurorilor europeni delegați care limitează motivele de contestare la un număr restrâns de cazuri, precum cel prevăzut de legislația spaniolă la articolele 90 și 91 din Legea organică 9/2021?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolul 2, articolul 4 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf din Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolele 6, 47, 48, 51 și 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Articolul 86 alineatul (3), articolul 325 alineatul (1) și articolul 324 alineatul (4) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 42 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2017/1939 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (denumit în continuare „Regulamentul 2017/1939”)

Articolul 7 din Directiva 2016/343 din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale

Hotărârea din 15 mai 1986, Johnston (222/84, EU:C:1986:206)

Hotărârea Curții din 18 octombrie 1990, Dzodzi (C-297/88 și C-197/89, EU:C:1990:360).

Hotărârea Curții din 19 noiembrie 1991, Francovich și alții (C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428)

Hotărârea Curții din 25 iulie 2008, Metock și alții (C-127/08, EU:C:2008:449)

Hotărârea Curții din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105)

Hotărârea Curții din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107)

Hotărârea Curții din 16 mai 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373)

Hotărârea Curții din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117)

Dispoziții naționale invocate

Articolul 42 alineatele 1 și 3, articolul 90 și articolul 91 din Ley Orgánica 9/2021, de 1 de julio, de aplicación del Reglamento (UE) 2017/1939 del Consejo, de 12 de octubre de 2017, por el que se establece una cooperación reforzada para la creación de la Fiscalía Europea (Legea organică 9/2021 din 1 iulie 2021 de punere în aplicare a Regulamentului 2017/1939 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European, denumită în continuare „LO 9/2021”)

Articolele 410, 420, 433, 311 și articolul 766 alineatul 1 din Ley de Enjuiciamiento Criminal (Codul de procedură penală)

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 I.R.O. și F.J.L.R. sunt investigați în calitate de administratori ai IMDEA Materials, pentru fraudă în ceea ce privește obținerea de subvenții și fals în înscrisuri în cadrul unei proceduri instrumentate de Parchetul European, prin intermediul procurorilor europeni delegați.
- 2 Y.C. și I.M.B. au beneficiat de fonduri bănești din partea IMDEA Materials - întreprindere care este de asemenea investigată - care ar proveni din fonduri europene și care nu par a fi justificate în mod suficient.
- 3 Juzgado Central de Instrucción n.º 6 de Madrid (Tribunalul central de instrucție nr. 6 din Madrid) acționează în calitate de judecător de drepturi și libertăți. În cadrul acestei proceduri, procurorii europeni delegați i-au citat pe Y.C. și I.M.B. în calitate de martori prin ordonanța din 2 februarie 2023.
- 4 Reprezentantul legal al I.R.O. și al F.J.L.R. a formulat o contestație împotriva ordonanța din 2 februarie 2023 în fața judecătorului de drepturi și libertăți, în ceea ce privește citarea lui Y.C.
- 5 LO 9/2021 prevede că ordonanțele emise de procurorii europeni delegați nu pot fi contestate în fața judecătorului de drepturi și libertăți decât în situațiile expres prevăzute de lege. Ordonanța prin care este citată o persoană pentru a fi audiată în calitate de martor nu figurează printre situațiile respective. Pentru acest motiv, procurorii europeni delegați solicită respingerea contestației formulate de I.R.O. și de F.J.L.R.
- 6 Totuși, în ipoteza în care această procedură nu ar fi instrumentată de Parchetul European, cu particularitățile procedurale inerente, ci de un judecător de instrucție, nu există nicio îndoială că, în temeiul dreptului național, citarea lui Y.C. și a lui I.M.B. pentru a fi audiați în calitate de martori ar putea fi contestată de persoanele investigate.
- 7 În acest context, judecătorul de drepturi și libertăți, în calitate de instanță de trimitere, a suspendat judecarea cauzei pentru a adresa Curții întrebările preliminare menționate anterior.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 8 Reprezentantul legal al persoanelor investigate se opune audierii lui Y.C. în calitate de martor.
- 9 Procurorii europeni delegați consideră că, având în vedere ansamblul probator de care dispun, este oportună citarea lui Y.C. și a lui I.M.B. în calitate de martori, iar nu în calitate de persoane investigate. În plus, potrivit procurorilor europeni delegați, drepturile fundamentale ale persoanelor în cauză sunt garantate de

posibilitatea de a declara recurs extraordinar în constatarea nulității de drept a procedurii, astfel cum prevede articolul 29 din LO 9/2021.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 10 În conformitate cu LO 9/2021 de punere în aplicare a Regulamentului 2017/1939, pot face obiectul unei căi de atac numai ordonanțele procurorilor europeni delegați în privința cărora LO 9/2021 menționată prevede în mod expres această posibilitate. Ordonanța procurorilor europeni delegați din 2 februarie 2023, prin care Y.C. și I.M.B. sunt citați pentru a fi audiați în calitate de martori, nu figurează printre acestea. Totuși, articolul 42 din Regulamentul 2017/1939 prevede că actele de procedură ale Parchetului European care sunt destinate să producă efecte juridice față de terți pot face obiectul unui control de către instanțele naționale.
- 11 Potrivit instanței de trimitere, ordonanța din 2 februarie 2023 produce efecte juridice în raport cu terții și anume, în prezenta cauză, în raport cu persoanele citate pentru a fi audiate în calitate de martori și cu persoanele investigate.
- 12 În ceea ce îi privește pe primii, Y.C. și I.M.B., citația din 2 februarie 2023 produce efecte asupra drepturilor lor la libertate și la libera circulație, în măsura în care citarea unei persoane pentru a fi audiată în calitate de martor este legată de o obligație de a se prezenta, care, dacă este încălcată, poate conduce la reținerea persoanei citate și chiar la acuzația de obstrucționare a justiției.
- 13 Citarea lor în calitate de martori aduce atingere de asemenea dreptului la apărare al lui Y.C. și al lui I.M.B., deoarece, în conformitate cu dreptul național, martorii nu sunt asistați de un avocat, sunt obligați să depună mărturie privind informațiile pe care le cunosc și să fie sinceri în declarațiile lor. Instanța de trimitere consideră că, în prezenta cauză, există o așteptare rezonabilă ca, din declarațiile acestora în calitate de martori să rezulte indicii privind participarea lui Y.C. și a lui I.M.B. la săvârșirea faptelor care fac obiectul investigației, motiv pentru care ar fi oportun ca aceștia să fie citați într-o calitate care să le permită să fie asistați de un avocat ales de ei. Astfel, audierea în calitate de martori, fără a fi asistați de un reprezentant legal și având obligația de a spune adevărul, ar încălca dreptul la apărare al lui Y.C. și al lui I.M.B. în eventualitatea deloc improbabilă în care li s-ar atribui ulterior calitatea de persoane investigate în cadrul acestei proceduri pentru faptele în legătură cu care au fost audiați.
- 14 În plus, potrivit instanței de trimitere, posibilitatea de a declara recurs extraordinar în constatarea nulității de drept a procedurii nu permite garantarea suficientă a drepturilor fundamentale ale persoanelor implicate în calitate de martori și de persoane investigate și nici nu poate fi utilizată ca un mijloc obișnuit de contestare a actelor de procedură în procedurile instrumentate de Parchetul European.
- 15 În ceea ce privește persoanele investigate, audierea lui Y.C. și a lui I.M.B. în calitate de martori aduce atingere dreptului acestora la o procedură fără întârzieri

nejustificate, deoarece Y.C. a fost deja audiat în calitate de martor în cadrul aceleiași proceduri. În plus, declarația lui Y.C. și a lui I.M.B. ar putea permite procurorilor europeni delegați să obțină probe împotriva persoanelor investigate, ceea ce ar aduce atingere de asemenea drepturilor procesuale ale acestora.

- 16 În opinia instanței de trimitere, reglementarea restrictivă în dreptul național a competențelor de control al actelor procurorului european delegat de către judecătorul de drepturi și libertăți, spre deosebire de dispozițiile Regulamentului 2017/1939, împiedică exercitarea dreptului la apărare și a dreptului la cale de atac efectivă, care sunt valori fundamentale ale statului de drept pe care se întemeiază Uniunea.
- 17 În plus, faptul că dreptul național nu permite formularea unei contestații în temeiul articolului 42 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2017/1939 în cadrul unei proceduri de combatere a fraudei și a evaziunii fiscale pe teritoriul Uniunii constituie un obstacol în calea protecției intereselor financiare europene.
- 18 Având în vedere considerațiile anterioare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dispozițiile de drept național care reglementează contestarea actelor de procedură emise de Parchetul European pot fi mai restrictive decât cele conținute în Regulamentul nr. 2017/1939 și decât cele care reglementează contestarea actelor echivalente emise de organele naționale, și anume, în cazul sistemului judiciar spaniol, actele emise de judecătorul de instrucție.